

GHI BÀI

BÀI 3: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY

GHI BÀI

1. Tổ chức xã hội nguyên thủy.

+ Giai đoạn Người tối cổ con người sống thành bầy đàn gồm 5 – 7 gia đình, có sự phân công lao động giữa nam và nữ.

+ Giai đoạn Người tinh khôn xã hội được chia thành thị tộc, bộ lạc.

2. Đời sống vật chất của người nguyên thủy:

- Họ biết dùng lửa và tạo ra lửa.
- Biết chế tác và cải tiến công cụ lao động.

GHI BÀI

3. Đời sống tinh thần:

- Biết làm đồ trang sức.
- Biết vẽ hình trang trí trên hang động.

4. Đời sống của người nguyên thủy ở Việt Nam.

Vật chất:

- Chế tạo công cụ đá và sáng tạo thêm công cụ, vật dụng mới.
- Họ biết trồng trọt và chăn nuôi gia súc, sống quần tụ thành thị tộc, bộ lạc.

Tinh thần:

- Biết làm đồ trang sức bằng vỏ sò, vỏ điệp.
- Biết viết lên vách những hình ảnh mô tả cuộc sống.

GHI BÀI

DẶN DÒ:

XEM TRƯỚC BÀI 4,5 SGK

BÀI GIẢNG

Quan sát bức ảnh trên em có nhận xét gì về cuộc sống của người nguyên thủy? Có đúng hay không về quan niệm cho rằng người nguyên thủy chỉ biết “ăn lông, ở lỗ, ăn tươi nuốt sống”?

Hình 4.1. Bích họa động vật trong hang An-ta-mi-ra

Năm 1879, cô bé Ma-ri-a theo bố của mình đi thu thập những hóa thạch ở hang An-ta-mi-ra (Tây Ban Nha). Trong lúc vui chơi, cô bé đã phát hiện một bích họa rất lớn vẽ những động vật hoang dã, tựa đang phi nhanh về phía mình. Về sau, các nhà khảo cổ học đã chứng minh những bích họa này có niên đại từ khoảng 22000 năm đến 13000 năm trước.

**NỘI
DUNG
BÀI
HỌC**

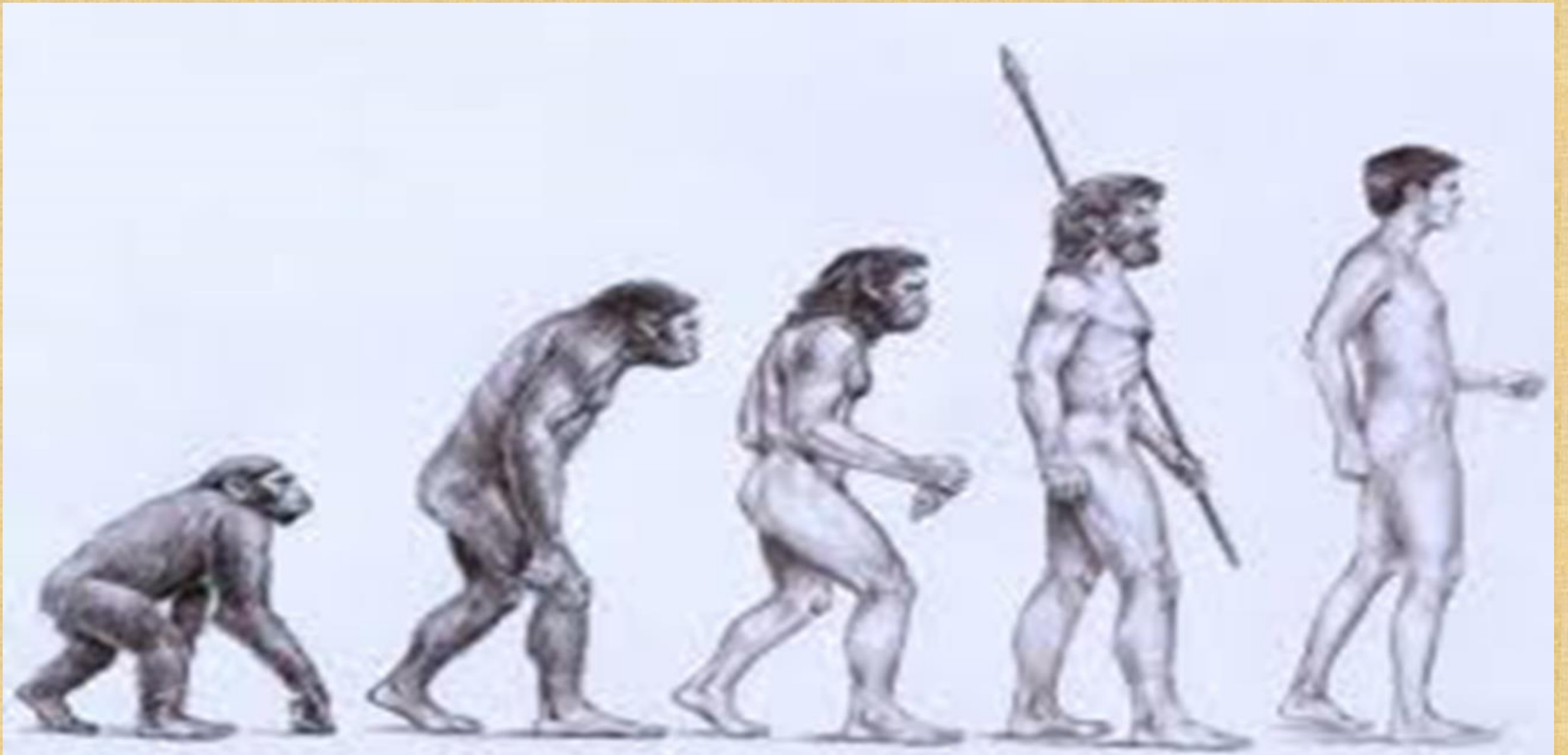
1. Tổ chức xã hội nguyên thủy

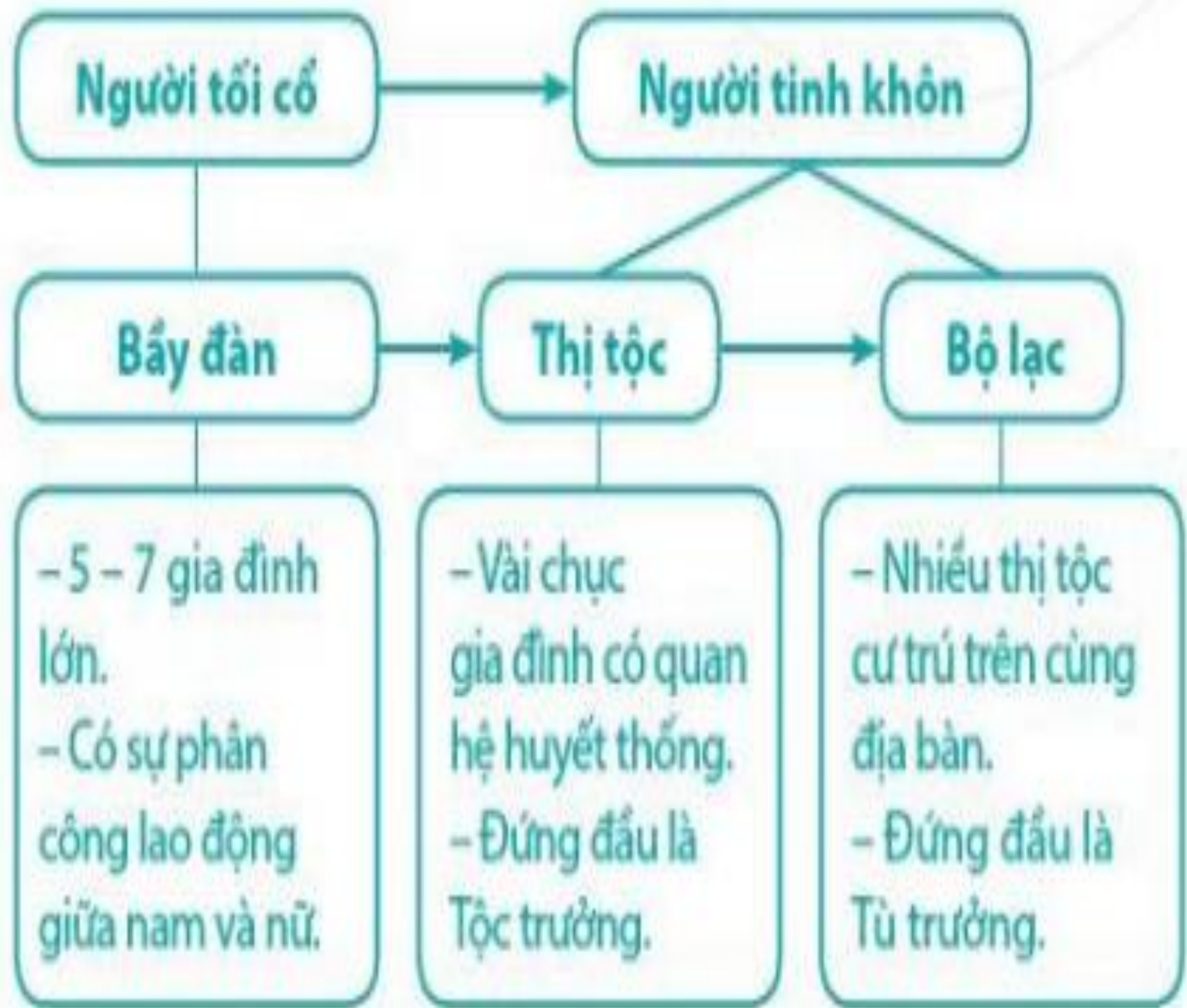
2. Đời sống vật chất của người nguyên thủy.

3. Đời sống tinh thần của người nguyên thủy.

4. Đời sống của người nguyên thủy ở Việt Nam.

1. Tổ chức xã hội nguyên thủy.

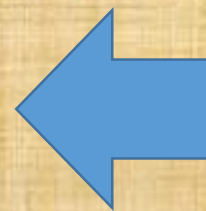
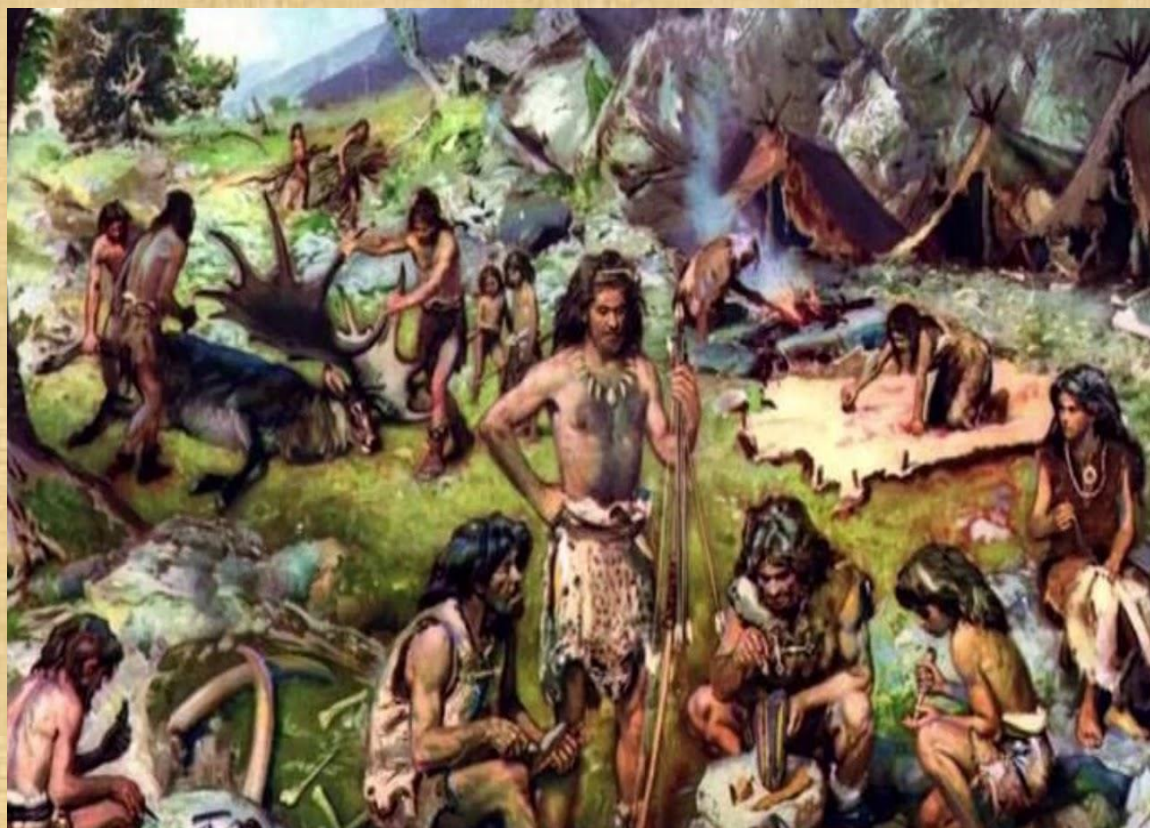
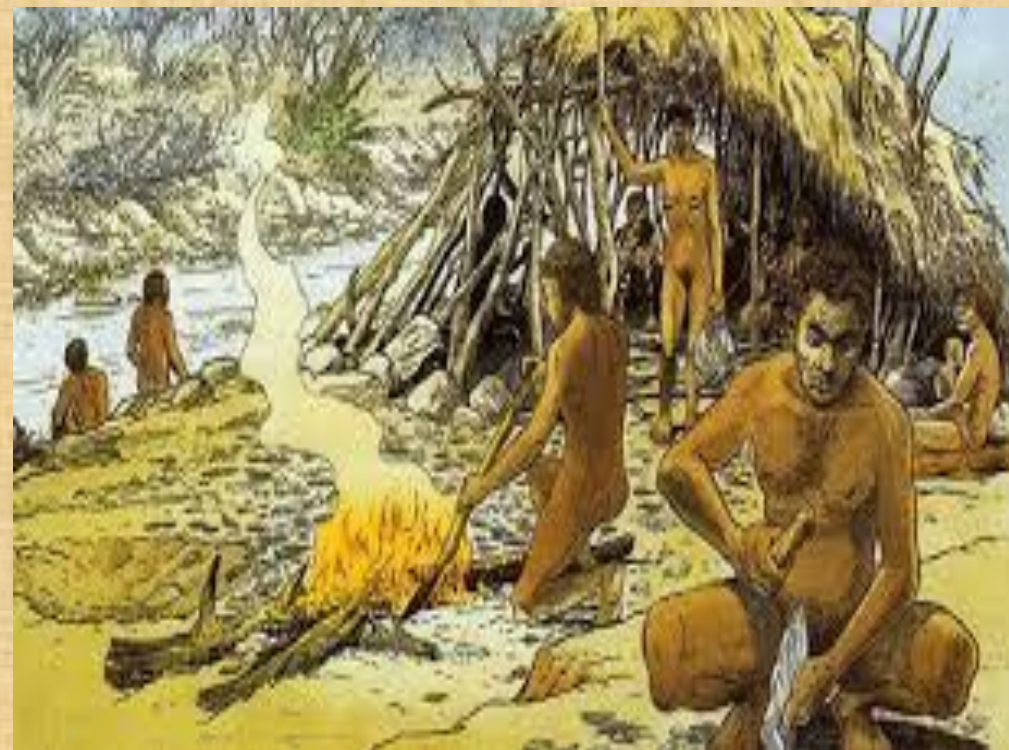
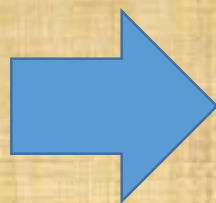
Dựa vào sơ đồ bên, em hãy mô tả sơ lược các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy?

Sơ đồ mô phỏng tổ chức xã hội của người nguyên thủy

- Vì sao giai đoạn đầu khi loài người vừa hình thành lại sống với nhau thành bầy đàn?
- Em hiểu thị tộc là gì? Bộ lạc là gì?

- Thị tộc là nhóm người có quan hệ huyết thống, sống quần tụ cùng nhau. Đứng đầu thị tộc là Tộc trưởng.

- Bộ lạc là tập hợp các thị tộc sinh sống trên cùng địa bàn. Đứng đầu là Tù trưởng.

2. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

Đời sống vật chất của Người tối cổ

Hình 4.3. Rìu đá

CÔNG
CỤ
LAO
ĐỘNG

Đời sống vật chất của Người tinh khôn

Hình 4.4. Lưới cước đá và đồ đựng bằng gốm

Hình 4.5. Cảnh săn bắt (tranh vẽ)

CÁCH
THỨC
LAO
ĐỘNG

Hình 4.6. Cảnh trồng trọt, chăn nuôi (tranh vẽ)

Hình 4.7. Cảnh sinh hoạt trong hang động (tranh vẽ)

ĐỊA
BẢN
CƯ
TRÚ

Hình 4.8. Cảnh sinh hoạt ven sông, suối (tranh vẽ)

Hoạt động thảo luận nhóm (5 – 7 phút)

Cả lớp chia thành 3 nhóm:

- Nhóm 1: Tìm hiểu về đời sống vật chất của người nguyên thủy?
- Nhóm 2: Tìm hiểu về đời sống tinh thần của người nguyên thủy?
- Nhóm 3: Tìm hiểu về đời sống vật chất và tinh thần của người nguyên thủy ở Việt Nam?

Gợi ý:

- Nhóm 1: Đời sống vật chất được thể hiện trên những phương diện nào? Hãy so sánh đời sống vật chất của Người tối cổ và Người tinh khôn có gì khác?
- Nhóm 2: Đời sống tinh thần của người nguyên thủy có điểm gì nổi bật? Kể tên một số loại hình nghệ thuật của người nguyên thủy? Em ấn tượng với loại hình nào? Vì sao?
- Nhóm 3: Hãy nêu những nét chính về đời sống vật chất và tinh thần của người nguyên thủy ở Việt Nam thuộc các nền văn hóa Hòa Bình, Quỳnh Văn, Bắc Sơn? Đời sống vật chất và tinh thần của người nguyên thủy trên thế giới và Việt Nam có điểm gì giống và khác nhau không? Nếu có hãy chỉ ra?

2/Đời sống vật chất của người nguyên thủy:

Đời sống vật chất của người nguyên thủy thể hiện trên những phương diện chính nào?

→ - Công cụ lao động, cách thức lao động, địa bàn cư trú.

Rìu đá của Người tối cổ

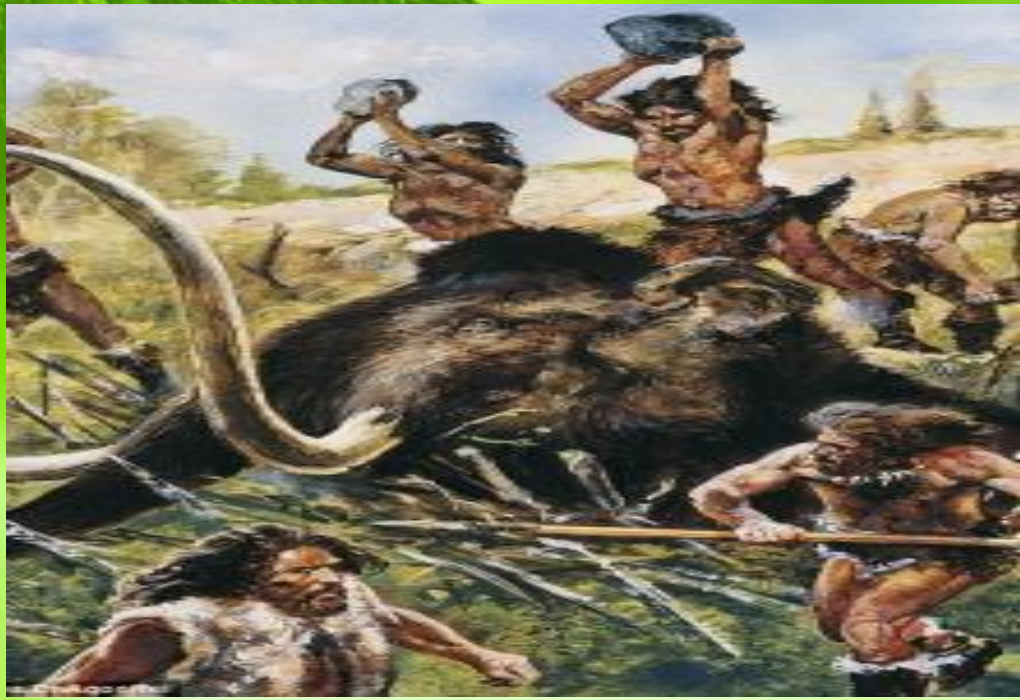
CÔNG
CỤ
LAO
ĐỘNG

Công cụ thời kì đồ đá mới

Lưỡi cuốc đá và đồ đựng bằng gốm
của Người tinh khôn

CÁCH THỨC LAO ĐỘNG

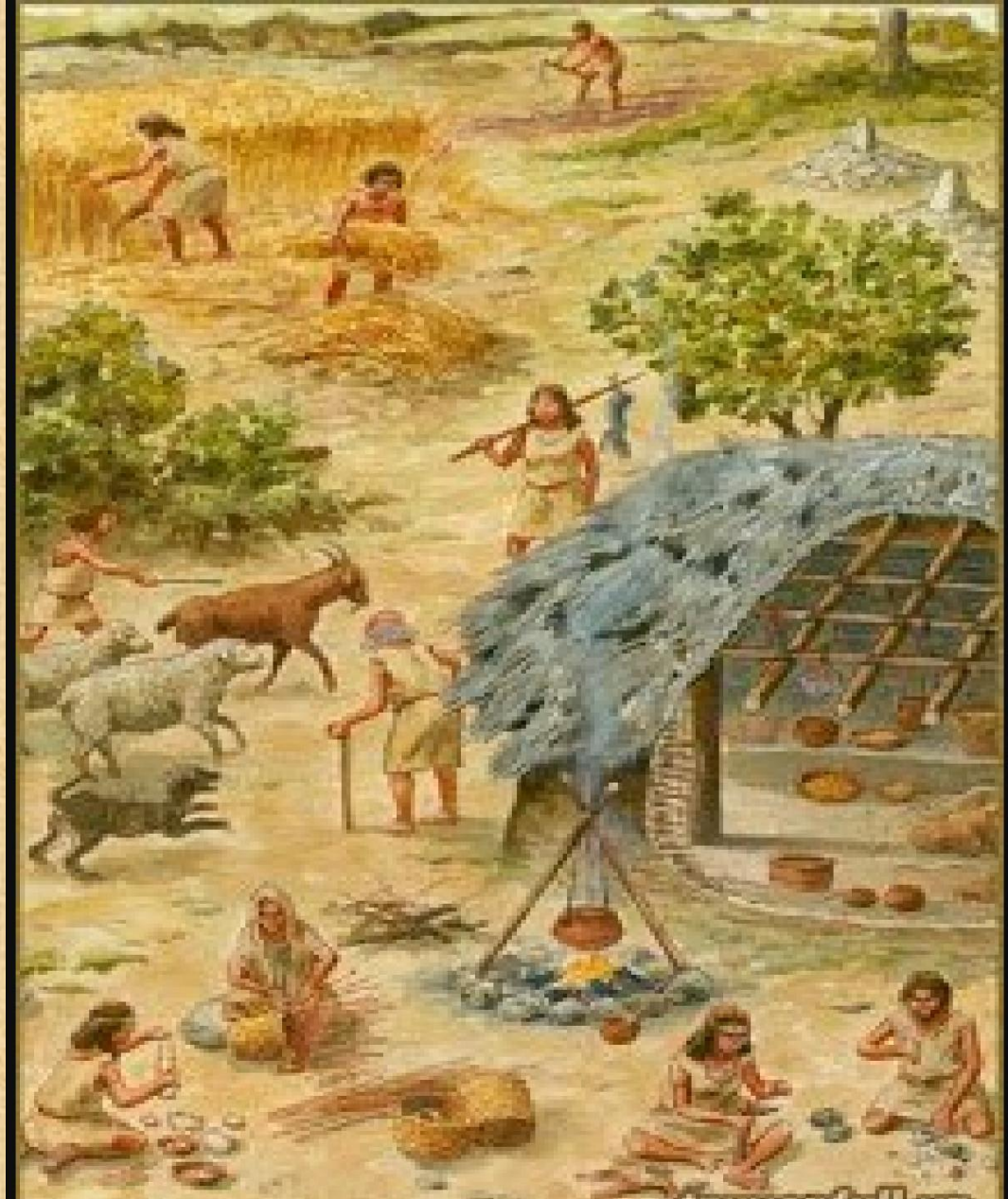

Tranh vẽ một cảnh kiếm sống của người nguyên thủy

ĐỊA BẢN CƯ TRÚ

Lao động có vai trò như thế nào
đối với quá trình phát triển của
người nguyên thủy?

2. Đời sống vật chất của người nguyên thủy:

- Người nguyên thủy đã từng bước chinh phục tự nhiên để sinh tồn và phát triển.

- Họ biết dùng lửa và tạo ra lửa.
- Biết chế tác và cải tiến công cụ lao động.
- Về sau trong trang phục, cách thức lao động và địa bàn cư trú của họ có những chuyển biến lớn.

Người nguyên thủy phát hiện ra lửa như thế nào? Lửa có vai trò như thế nào đối với người nguyên thủy?

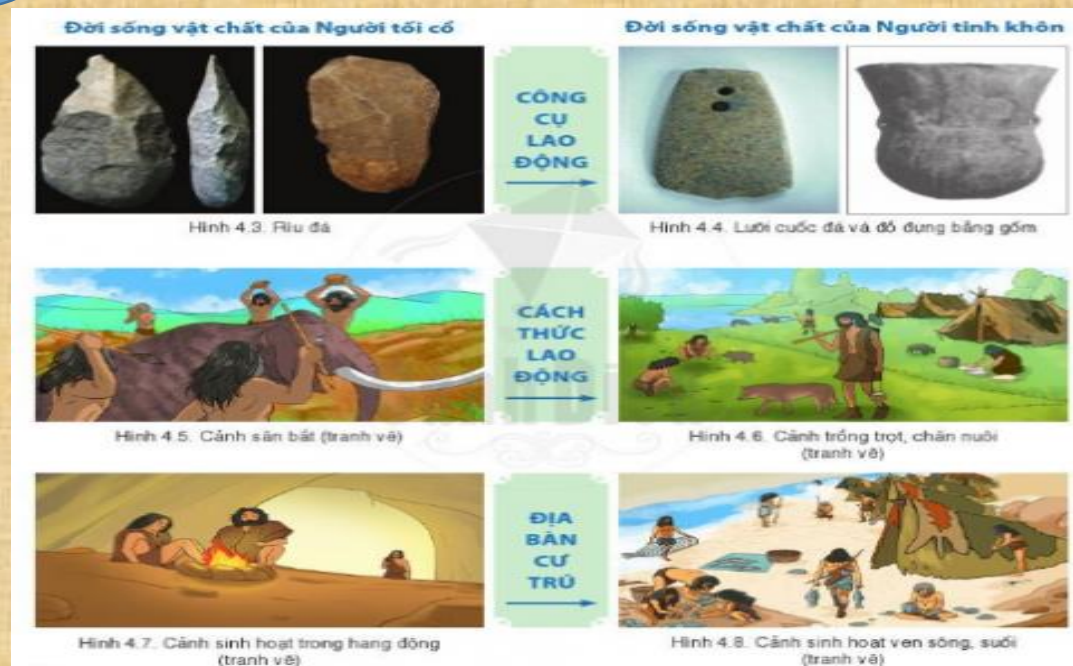
Núi lửa phun trào

Cháy rừng

Quan sát hình dưới đây, sau đó lập bảng so sánh đời sống vật chất giữa Người tối cổ và Người tinh khôn theo gợi ý ở bảng kế bên

Nội dung so sánh	Người tối cổ	Người tinh khôn
Công cụ lao động		
Cách thức lao động		
Địa bàn cư trú		

Nội dung so sánh	Người tối cổ	Người tinh khôn
Công cụ lao động	Mảnh đá, mảnh tước có sẵn trong tự nhiên.	Rìu đá, cuốc đá công cụ bằng xương, tre, gỗ. Biết làm gổm.
Cách thức lao động	Săn bắt và hái lượm.	Trồng trọt và chăn nuôi
Địa bàn cư trú	Hang đá, mái đá	Làm nhà sống ven các con sông, suối

3. Đời sống tinh thần của người nguyên thủy

Trong hình giúp chúng ta liên tưởng đến những gì?

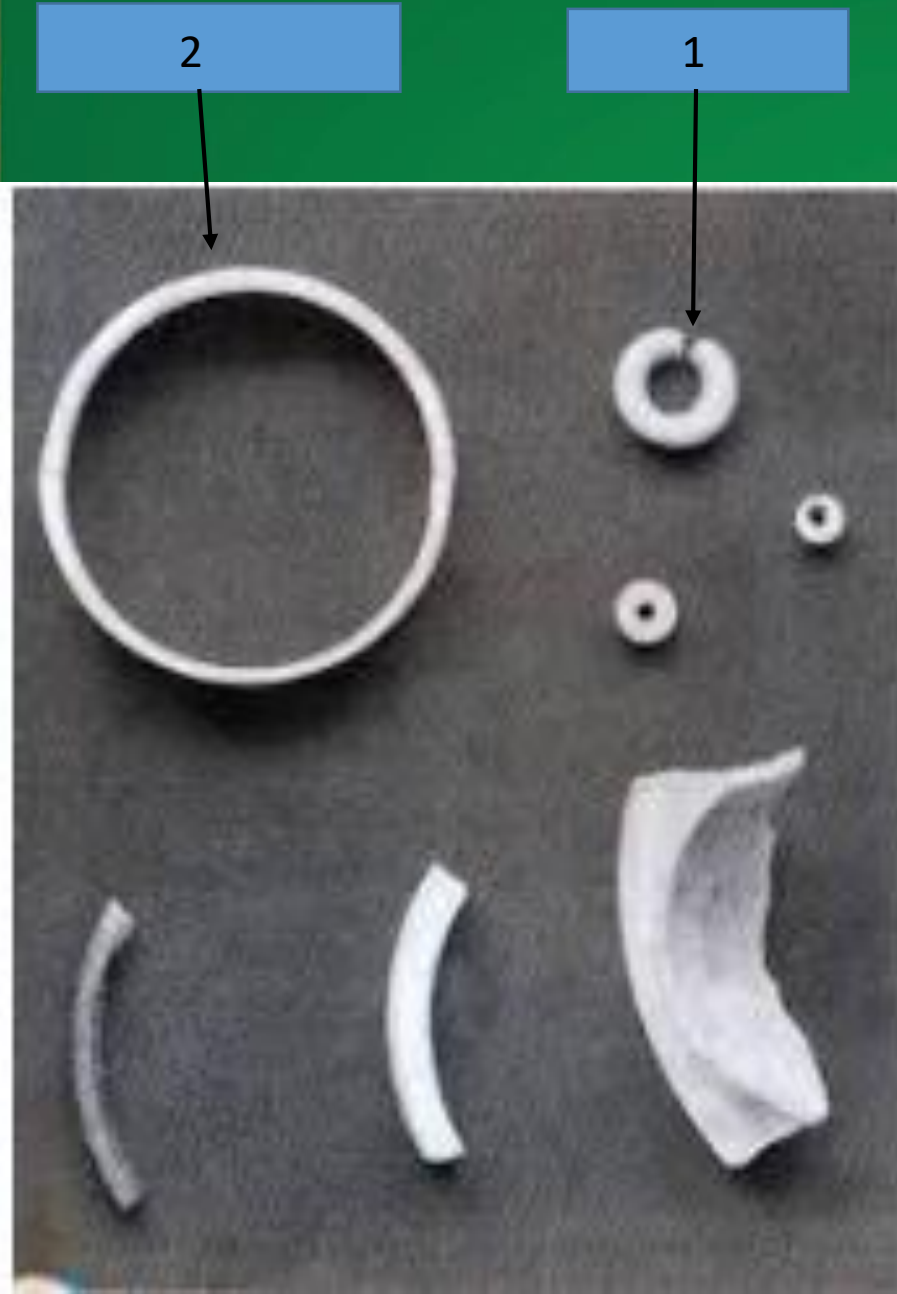
(1) Khuyên tai

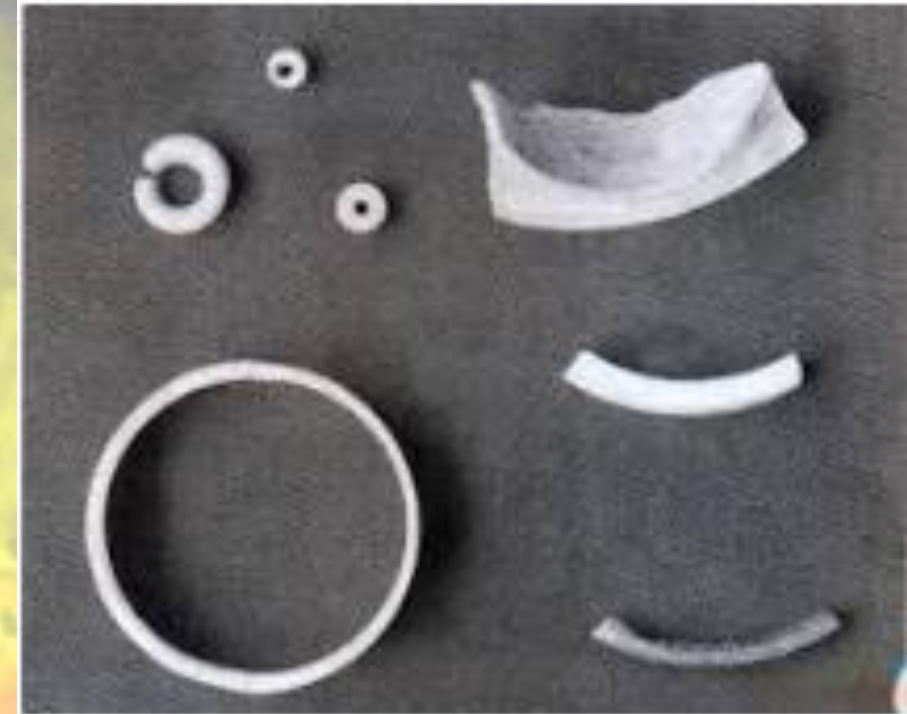
(2) Vòng tay

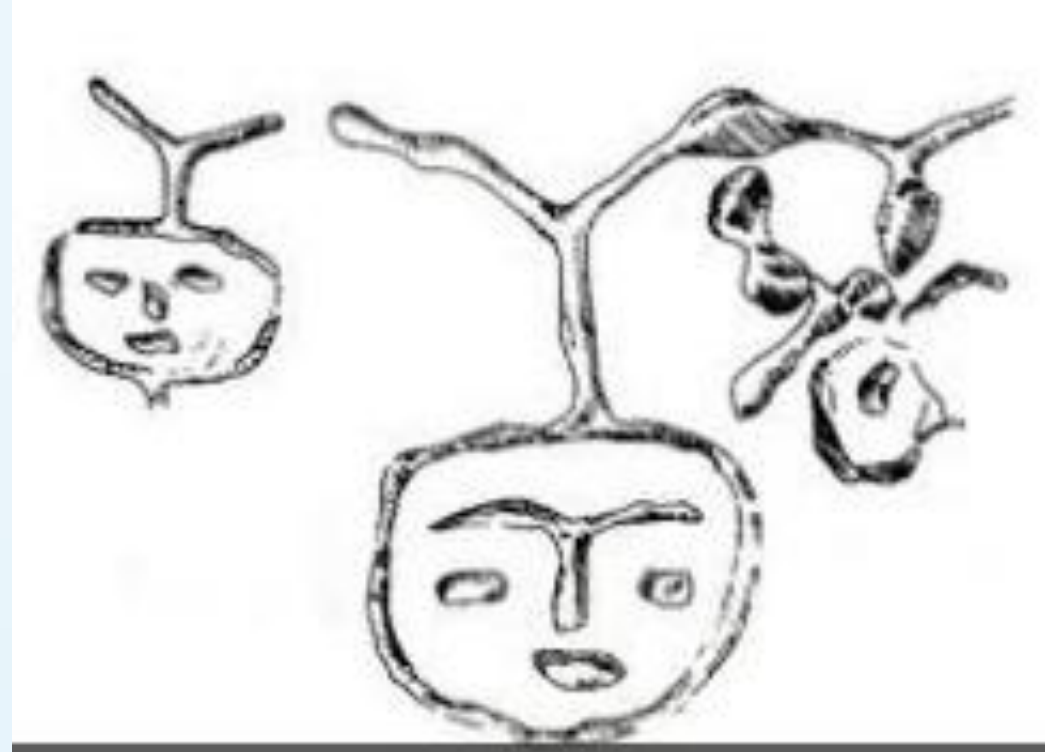
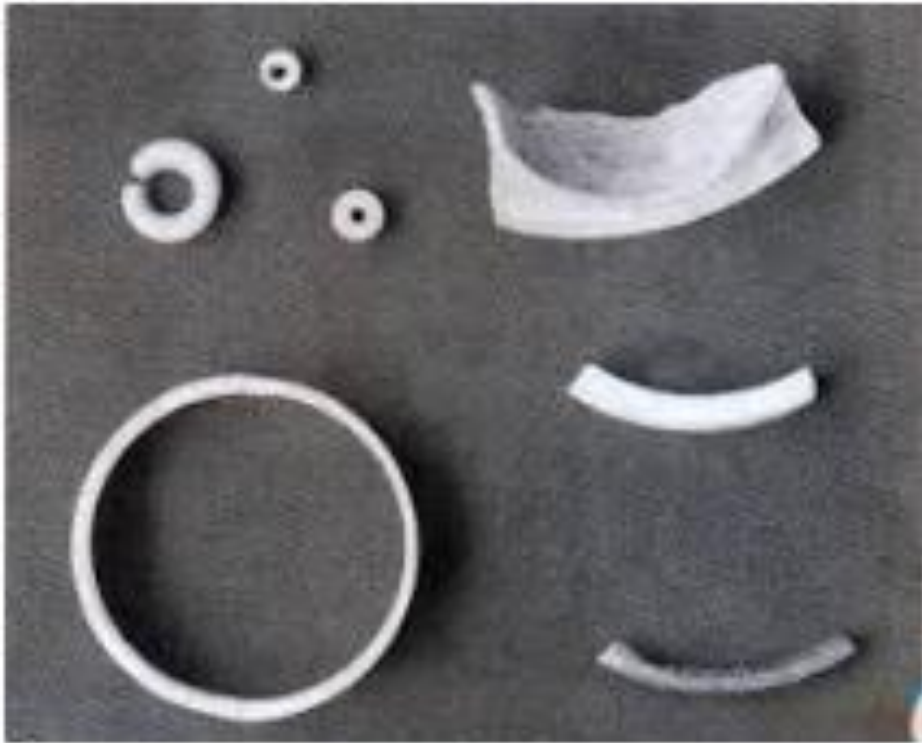

Đồ trang sức.

Đồ trang sức của người nguyên thủy được làm bằng gì?

? Sự xuất hiện của đồ trang sức và hình vẽ trang trí của người nguyên thủy có ý nghĩa gì?

Thể hiện rằng: cuộc sống vật chất ổn định, đời sống tinh thần phong phú, biết làm đẹp cho bản thân.

Đời sống tinh thần của người
nguyên thủy có điểm gì nổi bật?
Kể tên một số loại hình nghệ thuật
của người nguyên thủy?

3. Đời sống tinh thần :

- Đời sống tinh thần của người nguyên thủy rất phong phú, nổi bật là đời sống tâm linh và nghệ thuật.

*. Đời sống nghệ thuật.

-Biết làm đồ trang sức.

-Biết vẽ hình trang trí trên hang động.

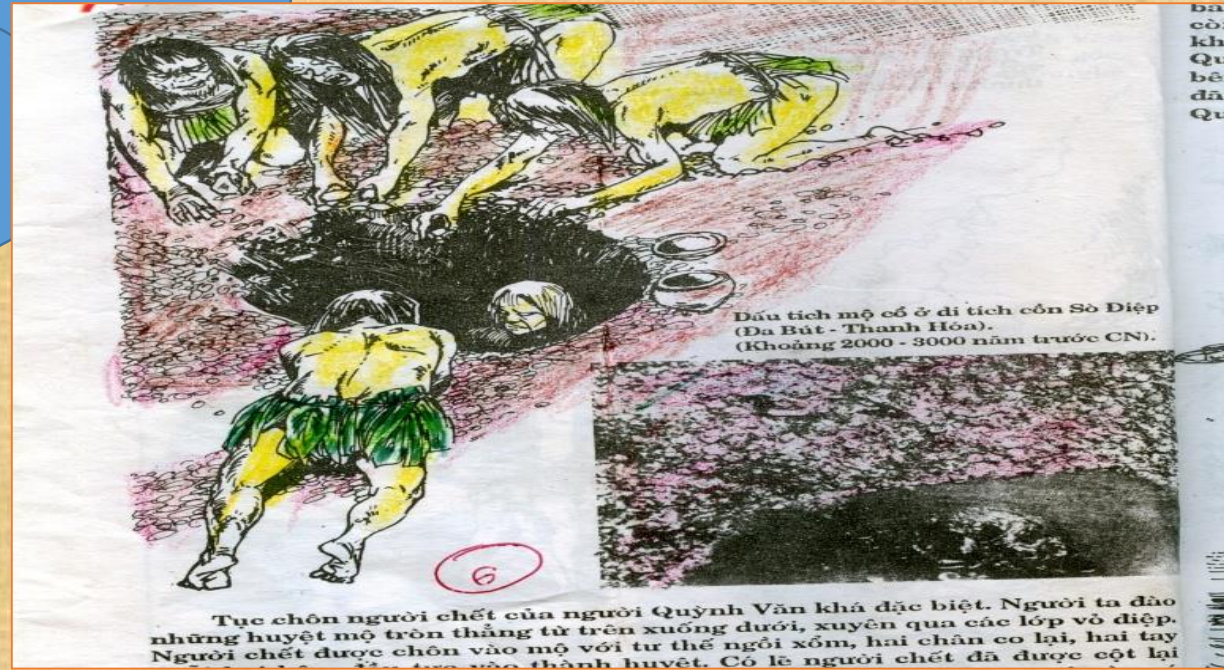
- Đời sống tâm linh:
 - Quan niệm mọi vật đều có linh hồn và sùng bái “vật tổ”.
 - - Biết chôn cất người chết.

Xương hóa thạch trong các ngôi mộ cổ

Việc người nguyên thủy
chôn người chết cùng các
công cụ lao động có ý
nghĩa gì?

Họ quan niệm người chết qua thế giới bên kia vẫn phải
lao động.

Em có ấn tượng với loại hình nghệ thuật nào của người nguyên thủy? Vì sao?

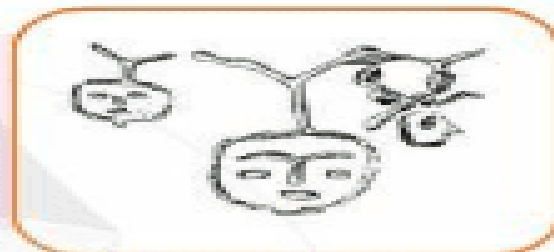
4. Đời sống của người nguyên thủy ở Việt Nam.

Dựa vào các bức hình dưới đây, em hãy nêu những nét chính về đời sống vật chất và tinh thần của cư dân thuộc các nền văn hóa Hòa Bình, Bắc Sơn, Quỳnh Văn?

**Văn hoá
Hoà Bình**

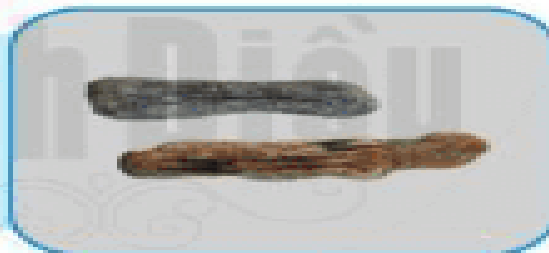

Hình 4.12. Rìu ngắn

Hình 4.13. Hình khắc trên
vách hang Đổng Nội

**Văn hoá
Bắc Sơn
(Lạng Sơn)**

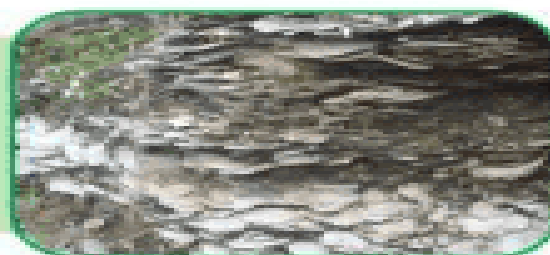

Hình 4.14. Công cụ mài

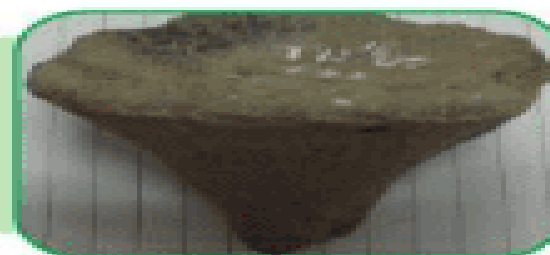

Hình 4.15. Chày và bàn
nghiền thức ăn

**Văn hoá
Quỳnh Văn
(Nghệ An)**

Hình 4.16. Dấu tích vỏ sò,
vỏ điệp

Hình 4.17. Gốm dây nhơn

- Đời sống vật chất và tinh thần của người nguyên thủy ở Việt Nam rất phong phú và độc đáo.

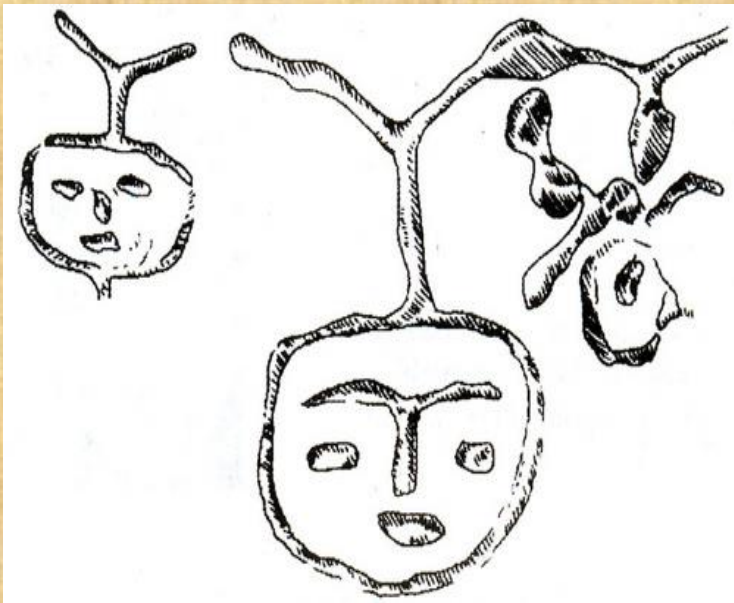
* Đời sống vật chất

- Có những bước tiến trong chế tạo công cụ đá và sáng tạo thêm công cụ, vật dụng mới.
- Họ biết trồng trọt và chăn nuôi gia súc, sống quần tụ thành thị tộc, bộ lạc.

* Đời sống tinh thần

- Biết làm đồ trang sức bằng vỏ sò, vỏ điệp.
- Biết viết lên vách những hình ảnh mô tả cuộc sống.

Đời sống vật chất và tinh thần của người
nguyên thủy trên thế giới và Việt Nam
có điểm gì giống và khác nhau không?
Nếu có hãy chỉ ra?

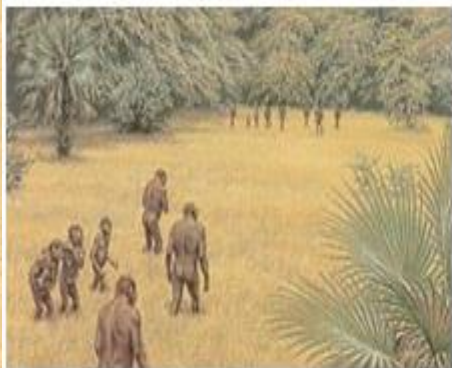

Bài tập củng cố

Theo em, lao động có vai trò như thế nào đối với bản thân, xã hội và gia đình hiện nay?

2. Dựa vào kiến thức đã học, em hãy mô tả các bức bích họa đời sống của người nguyên thủy theo 2 chủ đề sau khoảng 200 từ

- Chủ đề 1: Người tối cổ.
- Chủ đề 2: Người tinh khôn.

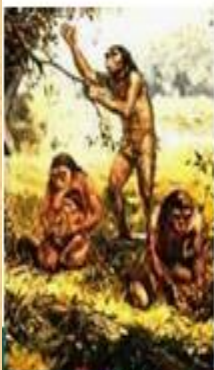
Bầy người nguyên thủy

Ghè đẽo đá

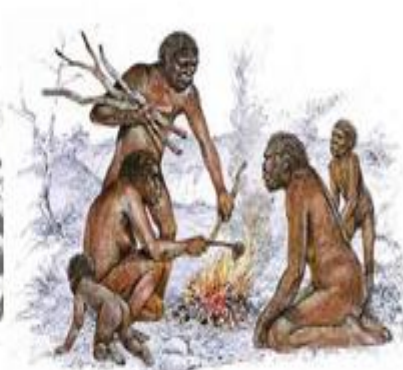
Đá cũ sơ kỳ

Hải lượm

Săn bắt

Dùng lửa

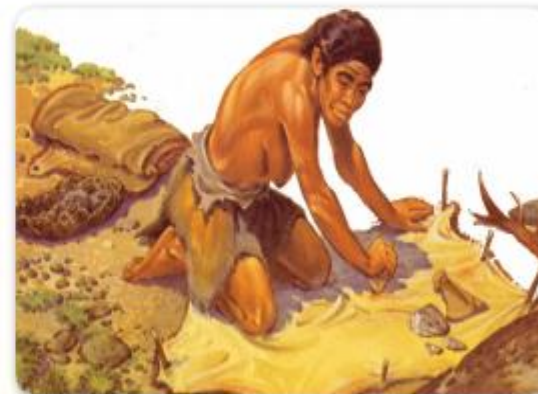
Hình 8. Hang động là nơi ở của người nguyên thủy trong giai đoạn đầu

Hình 9. Làm lều để ở

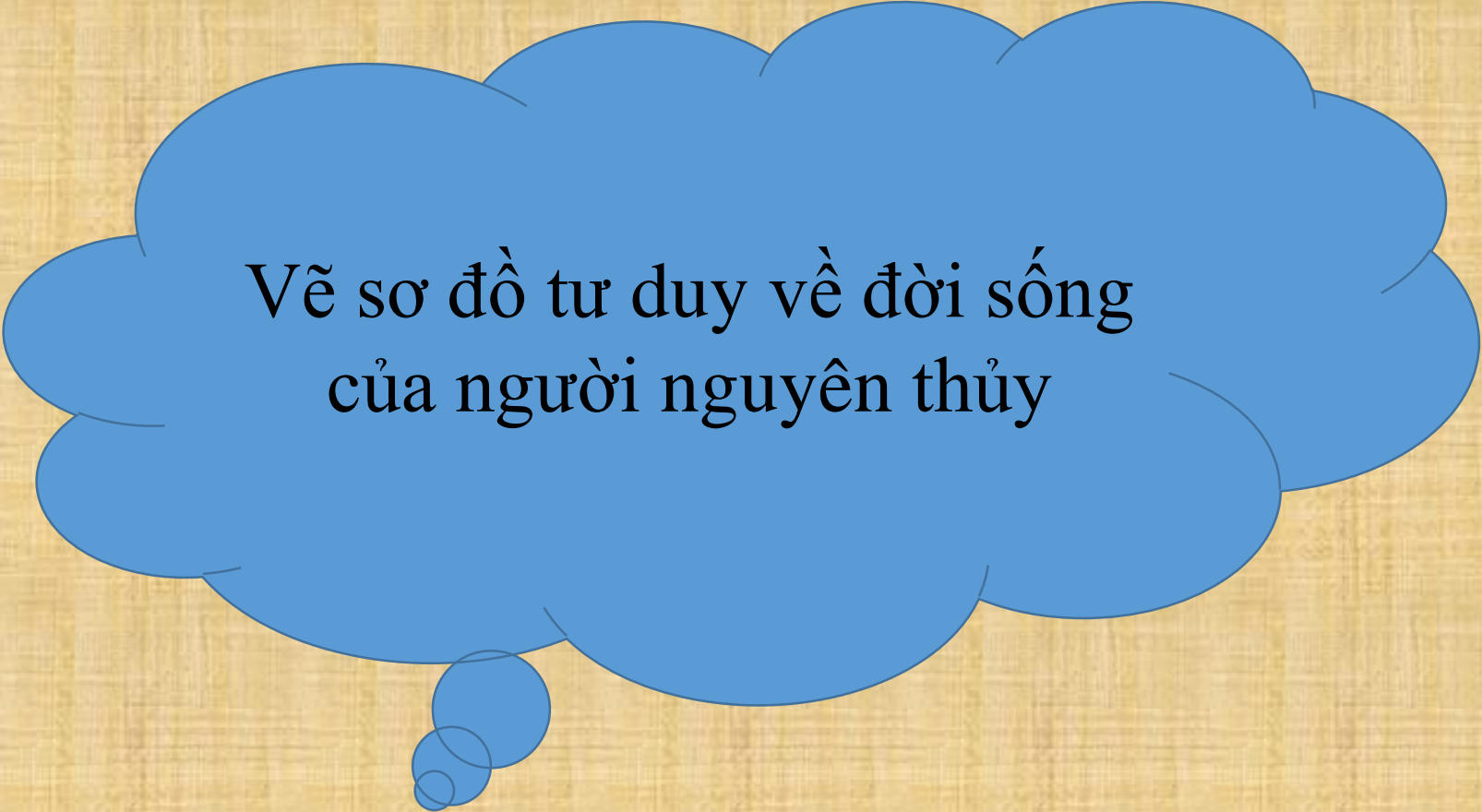
Hình 10. Làm áo bằng vỏ cây

Hình 11. Làm áo bằng da thú

Cuộc sống của Người tối cổ

Cuộc sống của Người tinh khôn

Vẽ sơ đồ tư duy về đời sống
của người nguyên thủy

3. Giả sử em và nhóm bạn bị lạc ở thời nguyên thủy? Hãy đưa ra những cách thức để sinh tồn ở đó?

Gợi ý: Hãy chỉ ra cách tạo ra lửa, làm quần áo, săn bắt như thế nào.....